

Het wetsvoorstel strafbaarstelling verheerlijking terrorisme: een bedreiging voor de onafhankelijke uitoefening van de advocatuur

Reactie van Lawyers for Lawyers op de internetconsultatie aangaande het Wetsvoorstel strafbaarstelling verheerlijken van terrorisme en openbare steunbetuiging aan terroristische organisaties – 15 augustus 2025

Introductie

1. Lawyers for Lawyers (L4L) is een onafhankelijke Nederlandse organisatie die wereldwijd advocaten ondersteunt die vanwege hun werk bedreigd of gehinderd worden. L4L streeft ernaar dat advocaten hun werk onafhankelijk kunnen uitoefenen, zonder vrees voor repercussies. Het belang hiervan kan niet worden overschat. Advocaten zorgen ervoor dat burgers toegang hebben tot het recht en spelen een essentiële rol in het beschermen van mensenrechten en de rechtsstaat.¹
2. L4L is lid van het Breed Mensenrechten Overleg (BMO) dat onder de titel 'Bescherm grondrechten: verwerp criminalisering van tegenspraak' een reactie op het conceptwetsvoorstel heeft ingediend. Deze reactie is en wordt door L4L volledig onderschreven. In aanvulling hierop brengt L4L het volgende naar voren.
3. Het BMO wijst op het risico dat maatregelen tegen verheerlijking van terrorisme, zoals de strafbaarstellingen die in het conceptwetsvoorstel zijn opgenomen, worden gebruikt om maatschappelijke kritiek te onderdrukken. Het gebruik van vage termen als 'verheerlijking', het loslaten van een link met geweld en het verwarren van legitieme en beschermde meningsuitingen met terrorisme zijn uitermate riskant. Het wetsvoorstel dreigt fundamentele vrijheden te schenden in plaats van te beschermen en opent de deur naar willekeurige toepassing, politieke vervolging en repressie van kritische stemmen. Daarmee genereert het een 'chilling effect', o.a. op journalisten en activisten.²
4. L4L komt in de praktijk voortdurend voorbeelden tegen die laten zien dat dit 'chilling effect' ook advocaten treft. Advocaten hebben niet alleen recht op vrijheid van meningsuiting, maar ook het recht om deel te nemen in publieke discussies over het recht en de rechtsstaat.³ Toch worden zij veelvuldig vervolgd en veroordeeld op grond van vage antiterrorisme-wetgeving vanwege uitingen in een professionele context.
5. In deze reactie zal L4L aan de hand van een aantal voorbeelden uit Turkije laten zien tot welke uitwassen wetgeving als deze kan leiden. L4L verzoekt u het conceptwetsvoorstel in te trekken.

Turkije

6. Sinds 2011 worden advocaten in Turkije veelvuldig en op grote schaal vervolgd naar aanleiding van beschuldigingen op basis van antiterrorismewetgeving.⁴ In artikel 7 lid 2 van de Turkse Antiterreurwet nr. 3.713 is het verspreiden van propaganda voor een terreurorganisatie strafbaar

¹ Lawyers for Lawyers, 'Who We Are', <https://www.lawyersforlawyers.org/who-we-are/>

² BMO-reactie op consultatie, punten 11, 12 en 2.

³ United Nations, 'Basic Principles on the Role of Lawyers', Artikel 23; Raad van Europa, Verdrag tot bescherming van het advocatenberoep, Artikel 7 (13 mei 2025). Het verdrag is nog niet in werking getreden maar wel door de Raad van Europa en o.a. Nederland ondertekend.

⁴ Zie hierover uitvoerig het rapport 'Lawyers on trial' van Human Rights Watch uit 2019, www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/turkey0419_web.pdf

gesteld, net als (onder meer) het dragen van tekens of het schreeuwen van slogans van een terroristische organisatie. Deze bepaling vertoont overeenkomsten met de bepalingen uit het conceptwetsvoorstel.

7. Op basis van onder meer deze wetsbepaling (veelal samen met een verdenking van lidmaatschap van een terroristische organisatie of ondersteuning daarvan) is en wordt een groot aantal advocaten vervolgd en veroordeeld. Zo is op 11 november 2022 een groep van 19 advocaten, allen lid van de Progressive Lawyers Association 'ÇHD', veroordeeld tot langdurige gevangenisstraffen (de langste straf was 20 jaar en 6 maanden), vanwege lidmaatschap van en het verspreiden van propaganda voor een terroristische organisatie. De reden hiervoor is dat zij cliënten bijstonden die werden verdacht van terrorisme, deelnamen aan persconferenties over hun zaken, of aan een demonstratie.⁵ Dat zijn legitieme werkzaamheden van een advocaat.

8. UN Special Rapporteur on the situation of human rights defenders, Mary Lawlor, zei hierover:

'I find it alarming that Türkiye has used counter-terrorism laws to target and silence human rights defenders and peaceful voices who are critical of government policies, sentencing them to lengthy prison terms.'⁶

9. Een ander belangrijk voorbeeld in dit verband is de vervolging van de Dekan en de leden van het bestuur van de Orde van Advocaten van Istanbul. Op 21 december 2024 bracht de Orde van Advocaten een persverklaring uit over twee Koerdische journalisten uit Turkije, die tijdens hun werk in Noord-Syrië zijn gedood, met een oproep tot onafhankelijk onderzoek. De dag erna informeerde het Openbaar Ministerie de media dat een strafrechtelijk onderzoek was gestart wegens onder meer 'propaganda voor een terroristische organisatie' en 'verheerlijking van een misdrijf en misdadigers'. De Dekan en de leden van het bestuur moeten nu vrezen voor lange gevangenisstraffen. Daarnaast zijn zij in maart 2025 uit hun ambt gezet.⁷

10. Vier UN Special Rapporteurs, waaronder de Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism, verklaarden over deze zaak:

'Criminal prosecution in retaliation for the exercise of free speech is an alarming assault on freedom of expression and lawyers' rights to practice their profession and express their views in line with international standards. This attempt to silence the Bar Association by weaponizing the law is an appalling violation of international law and sets a troubling precedent. (...) Efforts to fight impunity, particularly for killings of journalists, should be upheld and not criminalized.'⁸

⁵ www.lawyersforlawyers.org/delegation-of-60-international-trial-observers-condemns-court-judgment-in-decade-long-criminal-prosecution-of-21-lawyers-from-chd-progressive-lawyers-association-and-hhb-peoples-law-office/. Zie ook de UPR Submission van 11 oktober 2024, door L4L ingediend samen met de International Commission of Jurists (ICJ) en de International Bar Association (IBA), punt 34: www.lawyersforlawyers.org/wp-content/uploads/2025/02/Joint-UPR-Submission-on-Turkey_Final-11102024.pdf

⁶ www.ohchr.org/en/press-releases/2025/01/turkiye-expert-dismayed-continued-misuse-counter-terrorism-law-keep-human

⁷ www.lawyersforlawyers.org/international-legal-and-human-rights-community-condemns-moves-to-undermine-the-independence-of-lawyers-and-the-rule-of-law/

⁸ www.ohchr.org/en/press-releases/2025/05/criminalisation-istanbul-bar-association-and-dismissal-executive-board

11. Als laatste moet het voorbeeld genoemd worden van Mehmet Pehlivan, de advocaat van de gedetineerde burgemeester van Istanbul Ekrem İmamoğlu, die in juni 2025 is gearresteerd en vastgezet. Hij wordt onder meer verdacht van het verspreiden van propaganda voor een terroristische organisatie, in verband met activiteiten die direct gerelateerd zijn aan zijn werk als advocaat.⁹
12. Het beeld is duidelijk: in Turkije wordt antiterreurwetgeving stelselmatig ingezet om politieke tegenstanders de mond te snoeren. In de afgelopen jaren zijn meer dan 1.700 advocaten vervolgd, en minstens 553 advocaten veroordeeld, op basis van antiterreurwetgeving.¹⁰ Het laat zien hoe essentieel het is om voorzichtig te zijn met antiterreurwetgeving en die zo precies en beperkt mogelijk vorm te geven, om misbruik zoveel mogelijk te voorkomen.
13. En dit gebeurt niet alleen in Turkije: herhaaldelijke rapportages van Lawyers for Lawyers laten zien dat het misbruik van vaag geformuleerde antiterreur- en strafbepalingen tegen advocaten wereldwijd voorkomt. In de Filipijnen worden advocaten geïntimideerd en vervolgd voor legitiem werk wanneer zij cliënten bijstaan die vervolgd worden onder de ruime anti-terreurwetgeving (*Caravana-Filipina*-rapport),¹¹ in Peru lopen milieu- en mensenrechtenadvocaten het risico op vervolging en ongegronde bestempeling als 'terrorist',¹² en in Egypte wordt terrorismewetgeving ingezet om advocaten in politieke en mensenrechtenzaken systematisch te ondermijnen.¹³

Afronding

14. Het conceptwetsvoorstel strafbaarstelling verheerlijken van terrorisme grijpt in in de vrijheid van meningsuiting, terwijl het nut en de noodzaak daarvan niet vaststaan. Het wetsvoorstel is te vaag en gaat te ver, met name daar waar de link met geweld wordt losgelaten.¹⁴
15. De voorbeelden uit andere landen laten zien dat dit soort wetgeving onacceptabele gevolgen kan hebben. Juist in deze tijd, waarin democratie en rechtsstaat onder grote druk staan, is het essentieel om af te zien van wetgeving die tegenstemmen de mond kan snoeren.
16. L4L verzoekt u het conceptwetsvoorstel in te trekken.

⁹ www.lawyersforlawyers.org/unlawful-detention-of-lawyer-mehmet-pehlivan-and-escalating-repression-of-the-legal-profession/

¹⁰ Dit was de stand van zaken in 2024, zie www.lawyersforlawyers.org/wp-content/uploads/2025/02/Joint-UPR-Submission-on-Turkey_Final-11102024.pdf, punt 30.

¹¹ Lawyers for Lawyers, 'Caravana Filipina Report' (2024) <www.lawyersforlawyers.org/wp-content/uploads/2025/06/CARAVANA-FILIPINA-2024-pages.pdf>.

¹² Lawyers for Lawyers, 'Access to Environmental Justice Under Threat' (2024) <[Access-to-Environmental-Justice-under-Threat-Lawyer-for-Lawyers-single-pages.pdf](https://www.lawyersforlawyers.org/wp-content/uploads/2025/06/ACCESS-TO-ENVIRONMENTAL-JUSTICE-UNDER-THREAT-LAWYER-FOR-LAWYERS-SINGLE-PAGES.pdf)>; OHCHR, 'Report on the Situation of Human Rights Defenders in Peru' (18 October 2023) <www.ohchr.org/sites/default/files/documents/countries/peru/Peru-Report-2023-10-18-EN.pdf>, para. 119.

¹³ Lawyers for Lawyers, 'Joint Submission to the Universal Periodic Review of Egypt, 48th Session' (2024) <[Joint-Submission-to-the-Universal-Periodic-Review-of-Egypt-48th-Session.pdf](https://www.lawyersforlawyers.org/wp-content/uploads/2025/06/Joint-Submission-to-the-Universal-Periodic-Review-of-Egypt-48th-Session.pdf)>, paras.42–44.

¹⁴ Zie ook de BMO-reactie, punt 12.